

V Ě S T N Í K

ČESKOSLOVENSKÉ NÁRODNÍ RADY AMERICKÉ

Číslo 417

Září 1991

ČS. POSLanci V CHICAGU

6. června 1991 Československá národní rada americká hostila šest mladých poslanců z Československa. Večer se vydařil a společná diskuse po večeři byl určitě přínos pro obě strany.

Diskuse se zabývala těmito otázkami:

Proč ČSFR vyžaduje dvouletý nepřetržitý pobyt v Československu a nabytí ČSFR občanství, jako podmínku pro navrácení majetku?

Proč českoslovenští političtí vězni nedostávají pensí?

Jak dlouho asi bude trvat uzdravit hospodářství a mravní stav duše československého občana, devastovaného po čtyřicet let?

ZPRÁVA Z ČS. VELVYSLANECTVÍ, Washington, D.C.

ČSNRA poskytuje čtenářům informace o různých čl. zákonech týkajících se čl. státní příslušnosti — ale upozorňujeme čtenáře, že bližší informace dodá a žádosti vyřizuje **pouze**: Embassy of Czech and Slovak Federal Republic, 3900 Linnean Ave. N.W., Washington D.C. 20008. Telefon: (202) 363-6315.

Věc: Informace k zásadám Zákona o soudní rehabilitaci

FS ČSFR schválilo dne 23. dubna 1990 Zákon o soudní rehabilitaci. Zákon vychází ze zásady, že při aplikování trestně právních předpisů v období od 25. února 1948 do 1. ledna 1990 docházelo k porušování zákonnosti zejména u těch skutkových podstat, které mají výrazný politický charakter. Bylo proto nutné brát do úvahy skutkové podstaty některých činů, které byly upravovány v zákoně na ochranu republiky č. 50/1923 Sb., v zákoně č. 231/1948 Sb. na ochranu lidové demokratické republiky, v trestním zákonu č. 86/1950 Sb. a 140/1961 Sb., ve znění zákonů tyto předpisy měnících a doplňujících, včetně přestupků podle zákonného opatření předsednictva Federálního shromáždění č. 99/1969 Sb. Úprava obsažená v § 2 osnovy tyto zločiny, trestné činy anebo přestupky taxativně vypočítává a uložení trestu za ně spojuje s účinkem jejich zrušení výrokem soudu, a to k datu, kdy byla tato rozhodnutí vydána.

Ve všech případech je zajištěno právo odsouzeného, případně dalších oprávněných osob i prokurátora, podat proti rozhodnutí ve věci samé řádný opravný prostředek, o kterém rozhodne odvolací soud. Soudci, pokud se zúčastnili rozhodování v původním řízení, jsou z řízení podle tohoto zákona vyloučeni. To poskytuje dostatečné záruky zákonného postupu a rozhodování.

V těch případech, kdy rozhodoval ve věci bývalý státní soud, je ze zákona k řízení v prvním stupni jako věcně příslušný krajský soud, případně vyšší vojenský soud.

Návrh lze podat nejpozději do 2 let ode dne účinnosti tohoto zákona.

Podle § 5 se řízení zahajuje na návrh odsouzeného, jeho příbuzných v pokolení přímém, jeho sourozence, osvojitele, osvojence, manžela nebo druha. Je-li odsouzený zbaven způsobilosti k právním úkonům nebo je-li způsobilost k právním úkonům omezena, může podat návrh jeho zákonný zástupce a to i proti vůli odsouzeného. Návrh může podat rovněž prokurátor.

Zjistí-li soud, že rozhodnutí se opíralo o podvržené nebo zfalšované důkazy, vycházelo z uměle zkonstruovaných

obvinění, v řízení došlo k hrubému porušení procesních předpisů, zejména k vynucení doznání násilím nebo jinými způsoby, skutek, který byl předmětem odsuzujícího výroku vyprovokován, organizován nebo řízen bezpečnostními orgány, byl uznán trestným v rozporu s tehdy platným zákonem, byl kvalifikován podle přísnějšího ustanovení než vyplývalo ze zákona, uložený druh trestu byl ve zřejmém rozporu s jeho zákonným účelem nebo výměra trestu byla ve zřejmém nepoměru ke stupni nebezpečnosti činu pro společnost, soud rozhodnutí zruší zcela nebo zčásti v níž je vadné.

Návrh na odškodnění zahrnuje:

a) náhradu za ztrátu na výdělků za každý měsíc za vazbu a výkon trestu odnětí svobody ve výši 2.500 Kčs, pokud poškozený nepožádá, aby mu místo této náhrady byla poskytnuta náhrada za ztrátu na výdělků po dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody podle obecných předpisů,

b) náhradu škody na zdraví, k níž došlo v souvislosti s vazbou nebo výkonem trestu odnětí svobody,

c) náhradu zaplacených nákladů v trestním řízení,

d) nákladů vazby a výkonu trestu včetně zaplacení nákladů obhajoby a náhradu zaplaceného peněžitého trestu nebo úhrnu provedených srážek z odměny za práci při výkonu trestu nápravného opatření.

Poškozený, který ke dni nabytí účinnosti tohoto zákona je poživitelem důchodu, může žádat, aby mu byl místo nároku vyplývajících z ustanovení předchozích odstavců poskytnut příplatek k důchodu ode dne účinnosti tohoto zákona v částce 20 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu odnětí svobody, ve kterém poškozený konal práce za zvlášť obtížných pracovních podmínek, které by odůvodňovaly jejich posuzování jako zaměstnání I nebo II pracovní kategorie. V ostatních případech může poškozený žádat 15 Kčs za každý měsíc vazby a výkonu trestu. Příplatek se vyplácí jen do výše, která spolu s důchodem nepřevyšuje 3.800 Kčs měsíčně.

Právo žádat odškodnění přechází na dědice poškozeného, pokud jsou jimi děti, manžel, rodiče, s výjimkou nároků, které podle občanského zákoníku zanikají smrtí poškozeného.

Došlo-li k rehabilitaci poškozeného, na němž byl vykonán trest smrti nebo který zemřel ve výkonu trestu, mají ti, jimž zemřelý poskytoval nebo byl povinen poskytovat výživu, kromě nároků, které na ně přešly podle § 25, též nárok na náhradu toho co jim na výživném ušlo. Manželům a dětem poškozeného, kteří nemají nárok na náhradu toho, co jim na výživném ušlo, bude přiznáno přiměřené odškodnění za ztížení životních poměrů, k nimž došlo v důsledku odsouzení poškozeného.

Rozhodování o náhradě škody není součástí vlastního rehabilitačního, tj. trestního řízení. To plyne již z toho, že předpokladem odškodnění je to, aby odsuzující trestní rozhodnutí bylo ve vlastním rehabilitačním řízení pravomocně zrušeno. Tato úprava bude proto provedena kompletně zvláštním zákonem. Teprve na jeho základě se budou moci postižení domáhat svých nároků ohledně majetkových restitucí.

Náhrada za ztrátu na výdělků po dobu vazby a výkonu trestu odnětí svobody nesmí přesáhnout částku 30.000 Kčs za 1 rok. Náhrada, která nepřesáhne částku 30.000 Kčs se vyplatí v hotovosti. U náhrad přesahujících tuto částku se vyplatí 20% přiznané náhrady, nejméně však 30.000 Kčs v hotovosti. Zbytek v zúčtovacích státních dluhopisech splatných nejpozději do 10 let.

Zákon zajistil postih i za trestné činy, které přivodily nezákonnosti napravované tímto zákonem nebo k nim přispěly, za současného respektování zákonných ustanovení o promlčení trestního stíhání. Jestliže trestnost činu již byla promlčena, nelze ji zpětně obnovovat. V případech, kdy promlčecí doba k datu účinnosti tohoto zákona dosud neuplynula, promlčecí doba takového činu neskončí před 1. lednem 1995. Zákon nabývá účinnosti dnem 1. července 1990.

S ohledem na to, že tato informace je rámcového charakteru, doporučujeme Vám se obrátit na advokáta v ČSFR.

Konzulární oddělení

INFORMACE pro vyřizování žádostí čs. občanů o vydání cestovního pasu v cizině

I. Všeobecné zásady

Čs. občané, zdržující se v zahraničí, mohou cestovat do ČSFR bez omezení. Taktéž doba pobytu v ČSFR není omezena. Při přechodu čs. hranic vyplňují statistický list. V ČSFR se nemusí hlásit k pobytu, pokud mají čs. cestovní doklad. Cestovní pasy čs. občanů mohou ZÚ prodloužit maximálně 2x o pět let, a to i v případě, že předložený pas, vydaný po 1. 1. 1984, není platný z důvodů uplynutí původní doby platnosti. Doba, na kterou bude cestovní pas prodloužen, nemůže přesáhnout 15 let od jeho vydání.

II. Základní podmínky

Žádost o vydání cestovního pasu se vyplňuje na formuláři, jehož výtisk je připojen v příloze.

K žádosti žadatel připojí:

- a) dvě barevné nebo černobílé fotografie, o rozměrech 3,5 x 4,5 cm,
- b) rodný list, rodné listy dětí, pojatých do žádosti, vdané ženy předloží oddací list a pokud uzavřely po odchodu z ČSFR nové manželství, také rozsudek o rozvodu předchozího manželství, nebo úmrtní list manžela, případně doklady nutné ke zjištění jména či příjmení.

Je-li žádáno o vydání cestovního dokladu pro děti do 15 let věku, podává žádost jeden z rodičů, příp. jiný zákonný zástupce. Žadatel doloží souhlas obou rodičů. Žádá-li o vydání cestovního pasu nezletilý starší 15 let věku, doloží souhlas obou rodičů. Žádá-li jeden z rodičů o zapsání nezletilého dítěte ve věku do 15 let do svého cestovního pasu, doloží souhlas druhého rodiče. Děti narozené v cizině budou zapsány do cestovního pasu rodičů, popř. jim bude

po dovršení 15 let věku vydán samostatný cestovní doklad, až po předložení žádosti o vydání rodného listu zvláštní matrikou v Brně.

Žadatelka, která uzavřela v cizině manželství církevní formou, musí podat žádost pod příjmením, které měla před uzavřením takového manželství. Pokud se z tohoto manželství narodily děti, které jsou pojaty do žádosti, je třeba připojit k žádosti doklad o určení otcovství k dětem souhlasným prohlášením rodičů, jehož součástí je dohoda o jménu a příjmení dítěte. Žadatelé, kteří chtějí podat žádost pod jiným příjmením nebo jménem, než jaké mají užívat podle čs. právního řádu, musí nejprve podat prostřednictvím čs. ZÚ žádost o povolení změny jména a příjmení. Na podkladě pravomocného rozhodnutí o povolení změny jména nebo příjmení lze žádost přijmout pod novým jménem či příjmením.

Žadatelka, která uzavřela v cizině nové manželství a jejíž předchozí manželství bylo rozvedeno v cizině, musí předložit rozsudek Nejvyššího soudu ČSFR o uznání cizozemského rozvodového rozsudku. Pokud žadatel nevládní matriční doklady o událostech, k nimž došlo v ČSFR, obstará je na jeho žádost ZÚ. Matriční a jiné cizozemské doklady musí být opatřeny předepsanými ověřenými. Matriční a jiné doklady mohou být taktéž předkládány v opisech nebo fotokopiích. Opisy a fotokopie musí být ověřeny předepsaným způsobem.

Čs. občan, žádající o vystavení československého pasu se zásadně dostaví osobně na čs. velvyslanectví k podání žádosti. Ve vyjimečných případech, vzhledem k obtížnosti osobního podání, možno žádost přijmout v poštovním styku. Tuto možnost, stejně tak jako celkový proces vyřizování čs. cestovního pasu, doporučujeme telefonicky dohodnout s pracovníkem konzulárního oddělení dr. Ivanem Záleským.

Čitelně vyplněná žádost v úplné formě musí být doložena správním poplatkem ve výši 28.00 USD u osob starších 15-ti let, u dětí do věku 10-ti let pak poplatkem 9.00 USD, ve formě Money Orderu, vystaveného na Czechoslovak Embassy. Úplnou žádost zdejší úřad postupuje čs. vnitrostátním orgánům k projednání, které trvá 2—3 měsíce. Po obdržení cestovního dokladu žadatele neprodleně informujeme, proto případ neurgujte.

*Za konzulární oddělení:
JUDr. Ivan Záleský*

PANORAMA — Historické podání o Čechách a Slovácích ve Spojených státech amerických. 328 stránek 7"x10" v angličtině, \$7.00 + \$1.50 poštovného. — Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650-2081.

PAMATUJTE NA RADU SVÝM PŘÍSPĚVKEM!

Schvalujete-li pevné zásady a postoj Rady k nejdůležitějším otázkám dnešního vývoje, získejte nám nové členy!

VŠEOBECNÁ ČESKOSLOVENSKÁ VÝSTAVA V PRAZE 1991

Tato neobyčejná událost byla zahájena 15. května ve Stromovce a bude otevřena do 28. října 1991. Výstava navazuje na první průmyslovou výstavu na evropském kontinentu konanou u příležitosti korunovace Leopolda II. českým králem v roce 1791. V roce 1891 se konala jubilejní Zemská výstava. Obě výstavy ukázaly ve své době vyspělost českých podnikatelů.

Motto letošní výstavy je "Svět ve kterém chceme žít". Výstava chce shromáždit všechny složky, které mohou přispět k vývoji nového Československa.

Měsíc červenec byl speciálně určen pro světovou expozici. Krajane z celého světa vystavovali umělecké předměty, spolkové historické dokumenty.

Od 8. července do 15. července byly zastoupeny různé čl. spolky v Americe. Měly svoji místnost, kde se vystavovaly historické dokumenty Československé Národní Rady Americké, Národního svazu českých katolíků, Sokola a podobně. Za Československou národní radu americkou a Sokol Miami, Florida, přijela na výstavu a zahájila otevření krajanské části známá pracovnice Sokola Miami a bývalá tajemnice Československé národní rady americké Emilie Růžičková-Welclová. S výstavou také vypomohli Václav Hesoun za Svaz českých katolíků, bratři R. Berka, S. Brym, O. Karásek za ČSNRA. *Tisková zpráva ČSNRA*

Nový krajanský časopis

Čs. ústav zahraniční vydal v Praze prvé číslo krajanského časopisu s pracovním názvem Svět Čechů a Slováků — Svet Čechov a Slovákov. Předplatné časopisu na rok 1991 do USA činí 15.20 USD. V čísle 4, které vyjde v září 1991, bude uveřejněn rozhovor s prof. Vlastimilem Chalupou, místopředsedou ČSNRA a v č. 5 v říjnu 1991 rozhovor s p. Emily Welclovou-Růžičkovou, bývalou výkonnou tajemnicí ČSNRA.

ČSNRA NA VŠEOBECNÉ ČESKOSLOVENSKÉ VÝSTAVĚ V PRAZE 1991

Československá národní rada americká ve spolupráci s Československým zahraničním ústavem, uspořádala velmi působivou výstavu. Výstava v jednom z nejhezčích pavilónů všeobecné československé výstavy v Praze 1991 (generální komisař Ing. Radim Menšík), byla zahájena v pondělí 8. července 1991. Ve vkusně aranžovaných zasklených vitrinách je mnoho historických materiálů ČSNRA i Čs. zahraničního ústavu. Vše je uspořádáno vkusně a domnívám se, že zahajovací projevy akademického malíře pana Pavla Broma a pana inženýra Romana Berky (ČSNRA) byly příliš skromné.

Všichni přítomní se po zahájení výstavy sešli k malému pohoštění a později na tiskové konferenci za přítomnosti tisku, televize i rozhlasu. Mnoho dotazů zodpovídali za ČSNRA Ing. Berka, sestra E. Růžičková, bývalá výkonná tajemnice ČSNRA, a pan Brym. Pan Hezoun zastupoval Svaz katolíků v USA. Za Čs. ústav zahraniční hovořil pan dr. Kolínský.

Výstava se těší velké oblibě československých i zahraničních návštěvníků. Svědčí o tom i návštěva slovenské vlády, která podobně jako představitelé českého veřejného života, výstavu velmi kladně hodnotila.

Jubilejní výstava je pořádána po stu letech již potřetí a už tu minulou, v roce 1891, ji navštívilo mnoho amerických krajanů. Svědčí o tom řada dokumentů, které jsou uloženy v Náprstkově muzeu v Praze. Výstava byla zahájena 15. května 1991 a potrvá do konce října. Expozice ČSNRA skončí 31. července.

Zajímavá je zpráva, že Prahu od března 1991 navštívilo již na 19 miliónů cizinců.

Červenec 1991.

Emilie Welcl-Růžička, t.č. Praha

Láska k bližnímu je v plánu světa, lidská společnost stojí na lásce, ale nestačí mít k člověku jen tak zvaný milý cit — láska, humanita se musí ztělesnit v práci, v součinnosti, v tvoření a tím v zdokonalování světa nám daného. Jsme dělníci na vinici boží!

POZNAMENEJTE SI DEN — SOBOTU 1. ÚNORA 1992.
kdy ČSNRA pořádá

Reprezentální ples
V RITZ-CARLTON HOTELU

T. G. MASARYK...

Při hodnocení Masarykova významu je třeba nesoudit podle chvilkových nálad, ale podle trvalého vlivu, který Masaryk zanechal. Rozhodně tak jak se nám jeví Masarykovo dílo, nenalzáme v něm slovo beznaděje.

Nejméně snad ku konci jeho života, když svěřoval svou moudrost spisovateli Karlu Čapkovi, když duch jeho uzrál a mysl se ustálila. V "Hovorech" Masaryk mluvil o nesmrtelných duších, o víře v boha-stvořitele a o víře v prozřetelnost. Proto v jeho uvažování nebylo místo pro beznaději.

Svět, ve kterém se Masaryk pohyboval jako mezi svými, se rozpadl krátce po jeho smrti 14. září 1937. Svět, společně s Československem prošel od jeho smrti mnohými změnami.

Dnes vidíme, že ve světě dočasně vítězí nenávist nad bratrstvím, hmota nad duchem, ale Masarykova naděje, jak ji nás učil, pramenila z víry, která nikdy neochabla.

Masaryk s vnuky v Topolčiankách. — Tato pamětní pohlednice byla vydána v Praze v den pohřbu.

90

*Nejupřímnější blahopřání
k významným 90. narozeninám*

br. Ing. Stefanu Papáňkovi

prvnímu místopředsedovi
a významnému pracovníku za svobodu

přeje

Československá Národní Rada Americká

DROBNOSTI Z PRAHY

Praha v současné době je přeplněna lidmi a vozidly všeho druhu. Nikdy dříve tomu tak nebylo. Návštěvníci z celého světa vytvořili z Prahy úplný Babylon.

Obchody a nákupy

Je již mnoho soukromých krámků se zahraničním zbožím v nich. Mohu-li srovnat s Moskvou, je Praha nákupním rájem pro cizince. Za 1 dolar dostanete oficiálně 30 Kčs. To znamená, že za 2 dolary se můžete v Praze dobře najíst. Pochopitelně jsou však i dražší restaurace, kde za oběd zaplatíte 25 i více dolarů.

Mladí

Česká děvčata se nijak neliší od těch, která přijela třeba ze Španělska nebo až z Austrálie. Ale přece mezi nimi je občas rozeznáte. Těm totiž z pod dlouhých vlasů vykukuje dlouhý bílý jakoby provázek. Je to ocásek živého potkana (brown rat), kterého nosí jako mazlíčka na ramenou pod vlasy.

Přes víkend

Od pátku poledne se Praha začíná vyliďňovat. Na ulicích historické části města se vyskytují hlavně cizinci. Češi v nekonečných kolonách automobilů opouštějí město a odjíždějí na své chaty a chalupy, nebo třeba jen tak do přírody. Nejhorší pak bývá neděle v podvečer. To jsou ulice zaplněné k prasknutí.

Vzpomínka

Čs. televize v současné době uvádí seriál "Léta se sovětskou armádou". Je to otrěsné pozorování a doufám, že se film dostane i do USA.

Sokol

Na Všeobecné výstavě v Praze, v Bruselském pavilóně, je velmi pěkná dílčí výstava o historii Sokola, hned vedle expozice ČSNRA. Ukazuje mnoho vzácných historických materiálů, které byly během německé okupace a komunistického režimu poschovány. V Bruselském pavilónu je i výstava NASA s měsíčním kamenem.

Červenec 1991.

Emilie Welch-Růžička, t.č. Praha

KUPÓNOVÁ PRIVATIZACE

Podle posledních uveřejněných zpráv zahájí ministerstvo financí v nejbližší době tisk pěti milionů informačních příruček a osmi milionů kupónových knížek pro velkou privatizaci. Kupónovou knížku s registračními listy a investičními kopony dostane každý občan starší osmnácti let. Kdo bude mít zájem získat akcie, musí opatřit knížku pro každou účast v nákupu akcií registračním kolkem. Pro první rozdělování navrhuje ministerstvo poplatek 1000 Kčs (původní návrh byl 2000 Kčs), které občan zaplatí v některém z 850 registračních míst na obecním úřadě, v bance či spořitelně. Evidenci povede Podnik výpočetní techniky na síti svých počítačů.

Knížka obsahuje třídílné investiční kupóny, které umožní občanovi, aby se zúčastnil jednotlivých vln prodeje akcií. Pro první vlnu vláda vyhlásí, které akcie jsou k dispozici a za kolik investičních bodů se budou prodávat. Občan vyplní příslušný kupón a nechá si zaregistrovat, kolik bodů věnuje pro nákup akcií určité firmy. Může přihlásit kombinaci 100, 200, 500, celkem 1000 bodů u podatelny, kterých bude zřízeno asi pět tisíc, zvláště to budou poštovní úřady.

Podle přihlášek zájemců o akcie určité společnosti vypočítá registrační středisko výsledky jednotlivých kol. Jestliže se bude poptávka rovnat nabídce nebo bude jen o málo menší, dostanou všichni zájemci požadované akcie za ohlášenou cenu, případný zbytek se zařadí do druhého kola. Při malém počtu přihlášených kupónů se kolo zruší a do dalšího přejdou akcie za sníženou cenu.

Když poptávka o něco převyší nabídku, dostanou žadatelé zkrácený příděl. Při velkém zájmu se rozdělení neprovede a všechny akcie se převedou do dalšího kola, ve kterém bude cena v bodech vyšší. Občan dostane svoje kupóny zpět a může je použít znovu. Minimálně proběhnou dvě vlny privatizace, každá se bude skládat z několika kol. Knížky se budou prodávat asi za 35 Kčs od září letošního roku, první privatizační vlna proběhne začátkem příštího.

Privatizační plán má své kritiky. Jedni se obávají, že velmi posílí inflaci. Především mnoho občanů nebude mít zájem být akcionáři, proto snadno získané akcie ihned prodají a peníze použijí pro nákup spotřebního zboží. Dále: podniky budou na akcie vyplácet dividendy a tak část zisků, které dříve zůstávaly podniku či státu pro investice, dostanou občané pro soukromou potřebu. Podle předběžných odhadů by měl občan získat za svoje kupóny akcie v ceně kolem 85.000 Kčs a stát pro tuto privatizaci musí vyčlenit majetek v hodnotě 765 miliard Kčs. Při průměrné dividendě 10—15% by získali občané značný doplňkový příjem. Druzí kritikové upozorňují na závazky státu z odškodnění za rehabilitaci atd. a žádají, aby se místo rozdávání téměř zdarma použily akcie především na úhradu těchto nároků místo navrhovaných obligací.

Účelem velké privatizace je účast soukromého kapitálu na správě soukromých společností a omezení státního vlivu. Představa, jak drobní akcionáři ovlivní správní radu a celé vedení podniků je však značně nejasná. Podle určitých koncepcí pomohou při řešení tohoto problému investiční fondy, jejichž podíly koupí občané, kteří nechtějí nést rizika, spojená s přímým vlastnictvím akcií. Tyto instituce pak budou zastupovat zájmy drobných akcionářů. Podle jiných názorů rozdělení akcií mezi všechny občany je pouze prvním rozhozením kostek. Nákupy, prodeje a spekulace s těmito cennými papíry brzy soustředí jejich větší množství u

kapitálově silných jednotlivců či skupin, které pak budou mít v akciových společnostech rozhodující vliv a zájem na jejich prosperitě.

Tento pochod proběhne tím rychleji, čím dříve si občané uvědomí rozdíl mezi dluhopisy a akciemi. Dluhopis se kupuje hlavně podle výše úrokové míry; naproti tomu akcie podle prosperity podniku, protože je podíl na hodnotě podniku. Hlavní část výdělků z akcií není dividendy, t.j. podíl na zisku, ale růst hodnoty akcií, t.j. růst hodnoty podílu na hodnotě (prodejní ceně) podniku. Podniky, které se modernizují, zavádějí nové výrobky nebo kupují jiné podniky, často vyplácejí zmenšenou dividendu nebo žádnou dividendu a přesto jejich spolujitelé-akcionáři získají daleko více tím, že hodnota podniku, jehož část jim patří, stoupla mnohem více než by byla dividendy téhož roku nebo i celé řady let.

Tak jako soukromý podnikatel neodčerpává veškerý zisk ze svého podniku (a tím méně ztravuje jeho podstatu), tak hospodaří akcionáři jako celek. Jejich valná hromada rozhoduje, zda a kolik ze zisku se bude investovat, a na jaký účel, a kolik se vybere pro spotřebu majitele, t.j. vyplatí jako dividendy akcionářům. Tento plán na příští rok (spolu se zprávou za minulý rok) předkládá správní rada a generální ředitel podniku akcionářům písemně v předepsaném termínu před valnou hromadou, spolu s hlasovacím lístkem, zda akcionář plán schvaluje nebo ne, a současně s hlasovacím lístkem pro volbu členů správní rady pro příští rok.

Drobní akcionáři, nespokojení s tím, jak je podnik veden, mohou tak vyjádřit svůj názor, a čas od času se tato nespokojenost organizuje tak, že někdo z akcionářů předloží alternativní plán (nebo kandidáty do správní rady) a žádá ostatní akcionáře o plné moci, které by na valné hromadě uplatnil, aby dosavadní vedení přehlasoval. Takové "přebírání" podniku je obvykle obtížné, vyžaduje hodně organizační práce i určitého nákladu finančního, jakkoliv podnik musí alternativní plán akcionářům sdělit spolu se svou výroční zprávou, a dát jim možnost proň hlasovat. Proto obvyklý způsob, jímž drobní akcionáři vyjadřují svou nespokojenost s výsledky podniku, je, že své akcie třebas se ztrátou prodají (a případně koupí jiné od podniků, od nichž očekávají lepší výsledky). Mohou si to dovolit právě proto, že jsou *drobní* akcionáři, takže utrpenou ztrátou snadno unesou. Tato cesta však není otevřená *velkým* akcionářům, protože jejich ztráta je příliš velká. Proto jsou hospodářskou automatikou *nuceni* usilovat o to, aby podnik zachránili a jeho prosperity zvýšili; to jest nahradili správní radu nebo vedení podniku lidmi, od kterých toto zlepšení očekávají. Touto péčí o svůj vlastní prospěch automaticky pečují také o zájmy drobných akcionářů.

Rozproštění velké části akcií mezi občany je v zásadě pro společnost dobré, protože vyvolává jejich zájem, zvyšuje porozumění hospodářským pochodům a přibližuje jim hospodářské dění, na kterém se mohou podílet ať jako akcionáři společnosti nebo prostřednictvím investičních fondů. Pro československé hospodářství by bylo osudové, kdyby noví majitelé podniků, t.j. občané-akcionáři, s nimi špatně hospodařili, t.j. trvali na tom, aby jim byly vypláceny dividendy i na úkor podstaty a výrobnosti podniku. To by znamenalo pokračovat v komunistickém typu hospodaření, kdy odměny zaměstnancům, platy státní byrokracii a odvody pro plnění státní politiky postupně ztravovaly

podstatu národního jmění, až bylo národní bohatství doslova vyžráno a dovedeno do současného kritického stavu.

Z "Přehledů" — červen 1991; Dr. V. Chalupa

Oživená minulost

V minulých týdnech vydalo nakladatelství Melantrich pětisetstránkový první svazek třídílné faktografie *Tři roky*. Je to práce v československé politické literatuře jedinečná. Zachycuje totiž na dvou tisících stránkách údobí let 1945 až 1948 (od osvobození do komunistického puče) nikoliv ve formě vzpomínek, ale věrnou reprodukcí čtrnáctidenních přehledů vnitřní i světové politiky, které pro funkcionáře Čs. strany národně socialistické připravovalo Oddělení pro vědeckou politiku Zemské kulturní rady v Brně. Je to dílo, které podává věrný, ex post neupravený obraz tehdejších poměrů, tehdejších názorů i předsudků, porážek i vítězství demokratických sil proti rostoucímu, ale stále zatlačovanému náporu komunistů. Zvláštní cenu mu dodávají četné a obsáhlé citace z tehdejšího tisku všech politických stran i tisku nestraničského. Zápas o prosazení demokracie i o její zničení vystupuje plasticky a napínavě ze stránek této sbírky dokumentů, prokládané také rozborů a doporučeními ideové, strategické i taktické povahy, které Oddělení pro vědeckou politiku předkládalo vedení své strany. Je zajímavé, do jaké míry vedení snášelo často přísnou kritiku svého počínání na stránkách těchto přehledů, rozborů a doporučení.

Od vydání této sbírky nebude možné psát dějiny poválečných let bez její pomoci a pro studium politické teorie a praxe bude to pomůcka nepostradatelná. Její kompilátoři i Melantrich se jejím vydáním zasloužili o čs. historiografii i politologii.

300 let Čechů a Slováků v Americe

PANORAMA

Krajanská kronika Panorama zaznamenala pro budoucí generaci náš přínos Spojeným státům americkým. Dílo se skládá ze dvou částí: z historického úvodníku ke každé kapitole a z předplacených životopisů. Dr. G. Švejda, historik, napsal stať o prvních českých a slovenských přistěhovalcích. Každý americký stát má svoje kapitoly o svých začátcích.

Panorama je k dostání v kanceláři ČNRA — 2137 S. Lombard Ave., Cicero, IL 60650 — Tel. 656-1117. Cena \$7.00 + poštovné \$1.50.

Z ODBOČEK ČSNRA

Odbočka M. R. Štefánik

Odbočka M. R. Štefánik ČSNRA konala 8. června 1991 členskou schůzi. Na schůzi byla hojná účast a všichni s velkým zájmem vyslechli přednášku Dr. Chalupy o politické a hospodářské situaci v Československu. 28. července odbočka konala výroční piknik na jezeře v Lindenhurstu u sestry Laurichové. Přivítali jsme mezi nás 14 členů nově založené odbočky ČSNRA pojmenované po vzácné národní pracovníci Vlastě Vrázové. Naši hosté si přišli poslechnout vyprávění našeho člena, lékárníka V. Holečka, který se právě vrátil z Čech, kde 9 měsíců vyučoval na škole pro zdravotní sestry v Domažlicích. Br. Holeček dostal se zpožděním 43 let doktorát na přírodovědecké fakultě Karlovy University, protože byl v r. 1948 z university vyloučen pro protikomunistickou činnost. Gratulujeme.

Marie Dellinová

VÝZVA K POMOCI ČESKOSLOVENSKU

V první i druhé světové válce Češi a Slováci v Americe prostřednictvím svých krajanských organizací mezi sebou vybrali značné částky pro osvobození své staré vlasti, pro poválečnou pomoc a pro upravení československé demokracie v duchu amerických ideálů.

Ve stejném duchu dnes Československá národní rada americká zahajuje novým rokem sbírku na fond "Američané Československu" (Americans for Czechoslovakia), z kterého budeme podporovat činnost, směřující k obnovení Masarykovské demokracie v Československu.

Vyzýváme proto všechny své členy a složky, všechny krajanské organizace a jejich členy i všechny ty, kdo patří do rodiny Čechoslováků v Americe, aby na tento fond přispěli. Sbirka bude uložena v Americe a peníze budou uvolňovány případ od případu podle nestranných a nepolitických měřítek.

Šeky a dary zasílejte na šekové konto: "Americans for Czechoslovakia"; na adresu: Czechoslovak National Council of America, 2137 S. Lombard Ave., Cicero, Illinois 60650.

Prosíme oznamte včas
změnu adresy

Zašlete zdarma ukázkové číslo
Věstníku na:

JMÉNO _____

ADRESA _____

ČSA

nejstarší bratrská a sesterská podpůrná jednota v Americe

jest připravena poskytnouti vám nejvýhodnější druhy
životních pojistek plně zabezpečujících
vaši ochranu.

Rovněž nabízíme pojistky
poskytující pravidelný starobní důchod
jakož i pojistky hypoteční.

Další informace ochotně podají:

"Pioneer of Fraternal Life Insurance"

CSA PLAZA • 2701 SOUTH HARLEM AVENUE • BERWYN, IL 60402
Telefony (312) 795-5800 — (312) 242-2224

V Ě S T N Í K

CZECHOSLOVAK NATIONAL COUNCIL
OF AMERICA
2137 So. Lombard Ave. — Room 202
Cicero, Illinois 60650

FIRST CLASS MAIL